

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਡੀਐਸ ਤਿਵਾਤੀਆ, ਐਸਐਸ ਕੰਗ ਅਤੇ ਐਮਆਰ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਜੇ. ਜੇ.

ਜੇ ਕੇ ਧੀਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1986 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 6298

5 ਜੂਨ 1987

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਆਰਟੀਕਲ 166, 309 ਅਤੇ 356 ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, ਖੰਡ II—ਨਿਯਮ 2.2(ਬੀ)-ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲਾਸ ਕੇ.ਜੇ.-ਬੀ.) ਨਿਯਮ, 1964—ਨਿਯਮ 2, 5 ਅਤੇ 17 ਅਤੇ ਐਪੇਲ ਡਿਕਸ 'E'—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1983— ਨਿਯਮ 6— ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1985— ਨਿਯਮ 18 ਅਤੇ 28—ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਦੰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1910—ਨਿਯਮ 1—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਂਬਰ PSE, ਕਲਾਸ I ਸੇਵਾ- ਨਿਯਮ 5, ਇਸਦੀ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਿਕਾ 'E' ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ 17- ਕਲਾਸ I ਦਾ ਨਿਯਮ 2, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ -ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਛੱਡੋ -ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਐਨਜੀਮੇਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ-ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ-ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ-ਕੀ ਯੋਗ ਹੈ-ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਾਰਵਾਈ-ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ-ਰਾਜਪਾਲ-ਕੀ ਆਉਣਾ। ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ - ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2(ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ - ਅਪਰਾਧੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ—ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ—ਕੀ ਜਾਇਜ਼ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕਨੂੰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਨਾਮਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ,

1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤਾਕਤ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਥਾਰਟੀਜ਼, ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਤਹਿਤ ਮਿਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਚੌਕਸੀ ਵਿਭਾਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਆਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲਾਸ I (IB) ਰੂਲਜ਼, 1964 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 'ਸਰਕਾਰ', ਨਿਯਮ 5 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 17 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ 'ਈ' ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੈ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, 1983 ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਅਤੇ 6 ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 41, 42 ਅਤੇ 45)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1985 ਦੇ ਨਿਯਮ 28 ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 18 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨਿਯਮ 28 ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਹਨ। - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (ਏ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1983, ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਨਿਯਮ 6 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1983 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦਾ। 1983 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਰੂਲਜ਼, 1970 ਦਾ ਨਿਯਮ 7, ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1985 ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 28(1)(ii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੀ ਫਾਈਲ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਅੰਤਮ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

(ਪਾਰਾ 47, 48, 49, 51, 54, 55, 64, 71 ਅਤੇ 72)

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ ਆਈ.ਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪੰ: ੯੮)।

ਗਿਰੀਜਾ ਕੁਮਾਰ ਫੁਕਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1985(3) SLR 658

(ਇਸ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ)

ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: -

- (i) ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਲਬ ਕਰਨਾ;
- (ii) ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸਮੇਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ
1986 (ਅਨੁਲੱਗ P.9), ਆਦਿ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ;
- (iii) ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ, ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ;
- (iv) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;
- (v) ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ;
- (vi) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;
- (vii) ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

ਅੱਗੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ 24 ਨਵੰਬਰ 1986 ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਇਹ ਕੇਸ 5 ਫਰਵਰੀ 1987 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਸ. ਤਿਵਾਤੀਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਮ.ਆਰ. ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)।

ਜੇ.ਐਲ ਗੁੰਟਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਰਾਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ), ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਸ.ਰਿਆੜ, ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਡੀ.ਐਸ. ਤੇਵਤੀਆ, ਜੇ.

1.) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ,

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਸਤਲੁਜ ਯਮੁਨਾ ਲਿੰਕ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (ਛੋਟੇ 'SYL ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਲਈ) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਉਮਤ, ਜੋ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ) ਸੀ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ, ਜੋ ਕਿ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1986 ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ (ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ 'ਐਸਵਾਈਐਲ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

21'0

ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ (9 ਜੂਨ, 1982 ਨੂੰ ਪਦਉੱਠਤ ਹੋਣ 'ਤੇ), ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡਿੰਗ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਲੇਖਾ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ. ਕੈਨਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਜੋਂ, ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (1986 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ. 6298, 1986 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰ. 8558 ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1986 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6308) ਨੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਵ, ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਉਕਤ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ।

2. ਸਰਵਸ੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਾਤ ਅਤੇ ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਗਲਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 23 ਜੁਲਾਈ, 1984 ਅਤੇ ਮਾਰਚ, 1984 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਹੋਰ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ, ਉਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਰੂਲਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ 2 ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਜਾਂਚ (ਇੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, CSR ਨਿਯਮ) ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ (ii) ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਲਿਖਿਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚ, ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। CSR ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ।

3. ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਨੰਬਰ 6298, 6558 ਅਤੇ 6308 ਆਫ 1986) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਇੱਕਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ 1986 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 6298 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

4. ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣ, ਜੋ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਅਵੈਧਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਲ 1982 ਵਿੱਚ

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਜੂਨ, 1981 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ ਨਹਿਰ ਨਿਰਮਾਣ ਸਰਕਲ ਨੰ. ਆਈਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ ਅਤੇ ਰਹੇ। ਮਈ, 1982 ਤੱਕ ਉਕਤ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਰ - ਪਿੱਛਾ; ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ SYL ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਟਰੱਕਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਮਿਤੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇਖੇ 16 ਫਰਵਰੀ, 1982 (ਅਨੇਕਚਰ ਪੀ-1) ਉਸਨੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸ੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਤ (1936 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6558 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ 24 ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ; ਕਿ,— 17 ਮਈ, 1982 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ P-2) ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ, ਉਕਤ ਚੀਫ਼ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ (1986 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. 6298 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ 5 ਟਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ 24 ਟਰੱਕਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਗਈ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੇ ਵਾਧੂ 14 ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੇ ਮੇਸਰਸ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲਜ਼, ਬੰਬਈ, ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਲਈ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ। 5 ਟਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ 38 ਟਰੱਕ।

5. ਮਾਰਚ, 1984 ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (ਅਨੁਲੱਗ P-3) ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਦੇ ਉਕਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਬੀ. ਮਹਾਜਨ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ., ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ- 15 ਜੂਨ, 1984 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਕੇ.ਧੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ; ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, — ਮਿਤੀ 27 ਸਤੰਬਰ, 1985 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ, ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ, — ਮਿਤੀ 14 ਜੁਲਾਈ, 1986 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ P-6) ਰਾਹੀਂ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀ ਲਾਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ; ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੇ ਇਨਕੁਆਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦਸ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਦਿ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਦੀ ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਭਾਵ, ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਲ. ਕਪੂਰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ), ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1986 (ਅਨੁਲੱਗ P- 9).

6. ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਉਮਤ (1986 ਦੇ CWP ਨੰ. 6558 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ-ਕਮ-ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਮਾਈਨਰ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, SYL ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਐਸ.ਵਾਈ.ਐਲ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਤ ਨੂੰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ ਕੇ ਧੀਰ (ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6298/1986 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ; ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ ਕੇ ਧੀਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

7. ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਮਾਰਚ, 1984 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ DP ਸਿੰਗਲਾ (1986 ਦੇ CWP ਨੰ. 6308 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) 'ਤੇ ਆਈਟੀਚਾਰਜ-ਸੀਟਨ-(ਨੋਕਚਰ P-1) ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 (ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। , ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ) ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ , 14 ਜੁਲਾਈ, 1986 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ (ਅਨੁਲੱਗ P-3); ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਨਿਯਮ 8 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) 'ਦੰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮ' ਦੇ ਨਾਲ) ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਜੀ. ਮੋਹਨਾ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਤ, ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ। ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਗਲਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਨੇ ਮਿਤੀ 2 ਸਤੰਬਰ 1986 ਨੂੰ ਦੋ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ (ਅਨੁਲੱਗ ਪੀ-4 ਅਤੇ ਪੀ-5) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਦੋ ਖਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਏ ਸਨ: -

- (a) ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ,

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

1982 (1) SLR 889 (ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ); ਅਤੇ

(b) ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ, ਅਰਥਾਤ “ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਕਲਾਸ I ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ (ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ) ਨਿਯਮ, 1964 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ।

8. ਉਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ (ਜਾਂਚ ਅਫਸਰ), ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 24 ਨਵੰਬਰ, 1986 ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਕੇਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

9; ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ, 1978 ਦੀ ਵੰਡ। ਪੁਨ ਜਬ, ਜੋ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, *ibid*; ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਮਕਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ 1978, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਅਤੇ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ, 1983 ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ - ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਰ-2 ਅਤੇ ਆਰ-3 ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ; ਕਿ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ - ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ; ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡੀ ਭਾਗ ਨੇ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ (ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1978 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਰਡਰ (ਅਨੇਕਚਰ P-5) ਵੈਧ ਸੀ; ਕਿ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਸੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

10. ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਚਾਰਜ-ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ੀਟ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ (ਅਨੁਲੱਗ P-3) ਨੂੰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1983 ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ।

11. ਸ੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ (ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਪੀ. ਨੰ. 6298/1986 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਈ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਾਤ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਡੀ ਪੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਕੀਲ ਸਰਵਜੀ ਕੇ ਕੇ ਜਗੀਆ ਅਤੇ ਪੀ ਐਨ ਪਾਠਕ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੰਗਲਾ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1986 ਦੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6558 ਅਤੇ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 6308 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ)।

12. ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਈ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ (ਕਲਾਸ I) ਪਬਲਿਕ ਵਰਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ (ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਆਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼, ਕਲਾਸ I, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ (ਸਿੰਚਾਈ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਯਮ, 1964 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸਰ ਵਾਇਸ ਨਿਯਮ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 5 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 'ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 17, ਜੋ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਸਰਕਾਰ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਐਪ ਪੈਨਡਿਕਸ 'ਈ' ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 'ਸਰਕਾਰ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6. ਦਾ ਵੀ

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ 'ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ' ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ, - ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

13. ਸ੍ਰੀ ਸੀ ਮਿਸਟਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਰ.ਯੂ. ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਸੀ।

ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਥਾਰਟੀ ਹੀ ਡੀ- ਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

14. ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। .

15. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਯਮ 2, ਨਿਯਮ 5, ਨਿਯਮ 17, ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ 'ਬੀ' ਦੀ ਧਾਰਾ (11) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ: -

“ਆਰ. 2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ: ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ;

* * * * *

(11) “ਸਰਕਾਰ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

“ਆਰ. 5. ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ। -(1) ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ: -

- (a) ਸਿੱਧੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੁਆਰਾ;
- (b) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਲਾਸ I ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੁਆਰਾ;
- (c) ਕਲਾਸ II ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦੁਆਰਾ।
- * * * * *
- * * * * * »

“ਆਰ. 17. ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ।— (1) ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1952 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ (ਇਨਕੁਆਇਰ) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ , ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤਿਕਾ E ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(2) * * * * *
* * * * *

ਅੰਤਿਕਾ 'ਈ'
(ਨਿਯਮ 17 ਦੇਖੋ)

ਪੈਨਲਟੀ

ਅਥਾਰਟੀ ਅਪੀਲੇਟ ਦੀ
ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ
ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ
ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

- (i) ਨਿੰਦਾ
- (ii) ਕਿਸੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਰੁਕਣ ਸਮੇਤ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ
- (iii) ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ-ਸਕੇਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੇਠਲੇ ਪੋਸਟ ਜਾਂ ਸਮਾਂ-ਸਕੇਲ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ-ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਕਮੀ
- (iv) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ-)
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ
- (v) ਮੁਅੱਤਲੀ
- (vi) ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਉਪ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ , ਜੋ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਅਯੋਗ -
ਨਹੀਂ ਹੈ ।
- (vii) ਸਿਵਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਯੋਗ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮ, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 6, ਨਿਯਮ 7, ਨਿਯਮ 8 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ:

“ਆਰ. 6. ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ- ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਣ। ”

“ਆਰ. 7. ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ। (1) ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਧਾਰਨ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ: -

- (a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ;
- (b) ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਿਯਮ 5 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

(2) * * * * *

1. . 8. ਵੱਡੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। -(1) ਨਿਯਮ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ (v) ਤੋਂ (ix) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ (ਇਨਕੁਆਰੀਜ਼) ਐਕਟ, 1850 (1850 ਦਾ 37) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2.) ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੁਦ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ (ਪੁੱਛਗਿੱਛ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।) ਐਕਟ, 1850, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਥਾਰਟੀ।

* * * * * ◆»

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

16. ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ, ਮਿਤੀ 22 ਮਾਰਚ, 1984 (ਅਨੁਲੱਗ P-3), ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਸਮੇਤ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ , ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ: “ਨੰ 13 ./57 * //82-ਵਿਗ.(II)-84/1305, ਮਿਤੀ 22 ਮਾਰਚ, 1984,

ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜਨੀਅਰ, ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਪੁਨ ਜਬ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਸੀਐਸਆਰ (ਪੀਐੱਡਏ) ਨਿਯਮ, 1970 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਨੱਥੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ ਕੇ ਧੀਰ, ਐਸ.ਈ. ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ (ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ) ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

3. ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ, ਐਸ.ਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ/ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਐਸ.ਸੀ.ਓ. ਨੰਬਰ 60 61, ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਟਰ 17-ਡੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰਵ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਵਿਜੀ ਲਾਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ

ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ.ਕੇ. ਧੀਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠਾਂ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਰਿਕਾਰਡ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਸੂਚੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਕੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

4. ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ (ਡੁਪਲੀਕੇਟ ਵਿੱਚ) ਅਧੀਨ- ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ।
5. ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੀਮੋ ਦੀ ਰਸੀਦ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨੱਥੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Sd

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਸ.

17. ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ ਕੇ ਧੀਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਡੈੱਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਲੋਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੂਲਜ਼, 1978 ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਜੁੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਅਤੇ ਵੀਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਯਮ 4 ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਜੋ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ: -

“1. ਜਨਰਲ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

2. ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ।

3. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ।

4. ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਅਨੈਤਿਕਤਾ, ਜਨਤਕ ਫੰਡ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ, ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੇ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

5. ਵਿਜੀ ਲਾਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ।”

19. ਦੇਖਦਿਆਂ , ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮ, 1983 ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 10/80-GC(2)/6574, ਮਿਤੀ 7 ਜੂਨ, 1980, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 356 ਦੇ ਤਹਿਤ, 6 ਅਕਤੂਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਉਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (c) o I ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਧੀਨ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ।

20. ਪੁਨ ਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 , 1983, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, 1978 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵੀਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ, 1983 ਦੇ ਨਿਯਮ 6, ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰੇਕ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਸ

ਹੋਣਗੇ। , ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਜਾਂ ਵਰਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਵਿੱਚ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚੀ I, II, III ਅਤੇ IV ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਭਾਗ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗ ਕਿਸੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੇਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1983 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਸ੍ਰੀ ਜੀ. ਜਗਤਪਤੀ, ਸਲਾਹਕਾਰ (ਜੇ) ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

22. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-3, ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1983 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨੱਥੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਲ। ਨੱਥੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ/ਸਲਾਹਕਾਰ/ਸਕੱਤਰ/ਉਪ ਸਕੱਤਰ/ਬਜਟ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨਾ ਅਫਸਰ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਟ ਕੇਰਸ ਨਾਲ ਨਿਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

“1. ਸਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ;

2. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਦਿ), ਅਤੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉਪਰਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ। ਸਕੱਤਰ ਦੇ.

23. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ; ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ, ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ।

24. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਝੂਠ ਨੇ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਸੇਖਰਮ ਕਾਰਖਾਨਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਰਾਏਪੁਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾ. . ਲਿਡ., ਰਾਏਪੁਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ (ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਸੀ. ਵਾਧਵਾ , ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.) (3) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

25. ਸੀਨਾ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਦੇ ਕੇਸਿਪ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਰ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜੂਨੀਅਰ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਮੋਟ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਨਰਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। 27 ਮਾਰਚ, 1969 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਤੇ 30 ਮਾਰਚ, 1970 ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਸੂਚੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਸਰਕੂਲਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸਰਕੂਲਰ/ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1957

ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਸਰਕੂਲਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ।

(1) 1977(2) SLR 142.

(2) ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਮਪੀ 150।

(3) CA 4395/86, 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1987 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

27. ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਸਰਕੂਲਰ/ਮਤਾ? ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ: -

- (1) ਕੀ ਸਰਕੂਲਰ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮਤੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਦੀ ਭਰਤੀ ਜਾਂ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ" ਸਮਰਥਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦਸਤਖਤ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇੰਡਾਈ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਮਾਤਰਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕੂਲਰ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ

J. K. Dhir *is*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਏ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ?

- (2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- (3) ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮਤੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਹਿੱਸੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ?

28. ਤੁਲਜਾਪੁਰਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: -

“ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਬੰਧਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 309 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਾ 166 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਕਰੇਗਾ। - ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 166 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਸਰਕੂਲਰ, ਸੰਕਲਪ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਓਵਰਲੈਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 166 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ 1 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ

ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 309 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਠੋਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ , ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗੀ , ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।.....

* * * * *

Sfr * \$ Sff * "

29. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਈ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ।

30. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਦੂਰੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ, ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ। ਧਾਰਾ 309 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ। ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ।

31. ਰਾਏਪੁਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਵਧਿਆ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1939 ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਰਾਜਪਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ , ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਰਕਾਰ ਦੀ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਹ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੰਡ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪੂਰਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸੂਚੀ ਸੌਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਲਈ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਬਿਜ਼ਨਸ ਆਫ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਝਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵੀ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਵੰਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀ. ਨਗੋਸੀਰਾਰਾ ਰਾਓ, (4) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

32. ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 68-ਡੀ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ 1 ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਰਥਾਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੈਕਸ਼ਨ 68-ਡੀ ਦੇ 21) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਜਾਂ ਸੋਧੀ ਗਈ ਸਕੀਮ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਮ ਬਣ ਗਿਆ, ਮੰਤਰੀ ਪੂਰਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ ਗ੍ਰਾਫ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 68D(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 68-ਡੀ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: “ਉਪ-ਧਾਰਾ (2V) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸਕੀਮ) ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ 'ਸਕੀਮ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। - ਡੀ ਅਤੇ ਉਹ ਫਾਈਨਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਕ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3 ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 68- ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਡੀ. ਬੈਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਰੁਖਮੰਬਈ ਬਨਾਮ ਮਹਿੰਦਰਲਾਲ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, (5) ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਸੀ., ਵਾਧਵਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ। ਮਿਸਟਰ ਜੇ ਡੀ, ਗੁਪਤਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:-

.....ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਜੋ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 1.2 ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਆਈਪੀਐਸ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਾਰਥਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ।

ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਹਰਵਾਨਾ ਰਾਜ" ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਹੋਮ ਸੈਕਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਰੇਟ* > ਆਰਵੀ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੋਣਗੇ।

4.) TLR (1949) ਨਾਗ. 182 ('ATR 1949 Na\$. 174)।

ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ: -

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਗ੍ਰਹਿ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ. ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 37 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪੀਰੀਅਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 21 ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੁਰੀਏ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ, ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦਾ।

34. ਅਨੁਛੇਦ 163 ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

35. ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਲਈ: - ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਵਪਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

36. ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ -

- (i) ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ;
- (ii) ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ
- (iii) ਦਿੱਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰੇ।

37. ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ, ਆਪਣੇ

ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ।

38. ਇੱਕ ਜਮਹੂਰੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲੇ ਹਨ।

39. ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਕਾਰਜ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕੰਮ 'ਏ' ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ 'ਬੀ' ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਕਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੁਭਾਅ, ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਾਰਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, - ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 245 ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

40. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

41. ਜੇਕਰ ਕਨੂੰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਨਾਮਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਪਾਲ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਏਪੁਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

42. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਭਾਗ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸੀਵਿਥਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166, ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਕਤ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਵਿਜੀ ਲਾਂਸ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ।

43. ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਕਾਸਟ-ਆਇਰਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, -"

44. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ "ਸਰਕਾਰ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

45. ਆਰਟੀਕਲ 166, ਕਾਲਮ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਓ।

46. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ - ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

47. ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਹੈ ਜੋ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਲਾਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿ੍ਤ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

48. ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 166 ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਪਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1985 ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ, 1983 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਪੰਜਾਬ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਸਰਕਾਰ, 1985, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੰਤਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

49. ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਰ ਨਿਯਮਾਂ "0" ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। , ਚਾਹੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਨਿਯਮ 28(1) ਪੰਜਾਬ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ, 1985, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

50. 28 (i) ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ:

* *

11.) ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

* * * * *

(vii) ਕਿਸੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ।

* * * * *

(xxiii) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

50. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਿਯਮ 28, *ibid* ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (vii) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

51. ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 28 (1) ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅੰਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਹਨ। ਨਿਯਮ 18 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਿਯਮ 28 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅੰਤਮ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ/ਬਰਖਾਸਤਗੀ/ਹਟਾਉਣ ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੰਤਰੀ-ਇੰਚਾਰਜ ਕੌਣ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

52. ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠਿਆ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ 35 ਸਵਾਲ)। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਲੰਬਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 28(1)(ii) ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ :

"ਅਸੀਂ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (ii) ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਇੱਥੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਰੈਂਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫਾਈਲ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਨਿਯਮ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਈਲ ਮੰਗਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

◆ % *

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 1985 ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਿਯਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ :

“ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 166(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਰ. 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ 1 ਮਈ, 1957 ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।”

53. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੂਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਠੇਕੇ ਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸਖਤ ਹੋਵੇਗੀ।

54. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਰਾਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 356 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਯੋਗ ਸਨ

ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

55. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 163 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 356 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ 6 ਅਕਤੂਬਰ 1983 ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਨਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 1983 ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮ (ਅਨੇਕਚਰ ਆਰ-2) ਬਣਾਏ, ਇਸਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਿਯਮ 6 ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (a)।

56. ਗਵਰਨਰ ਨੇ 1983 ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਈ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ (ਅਨੁਲੱਗ R-3), ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟੈਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਆਰ-3 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਵਿਧਾ ਦੀ ਖਾਤਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“(i) ਸਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ;

(11) ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਖੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ, ਹਟਾਉਣਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣਾ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਚੇਅਰਮੈਨ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਆਦਿ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ)।

57. ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ/ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ, ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ, ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਲ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ।

58. ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 17 ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

59. ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 7 ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

60. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

61. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਗਵਰਨਰ-ਇੰਚਾਰਜ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, 1983 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। , ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼, * * *
>>

62. ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸਬੰਧਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

63. ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪੈਰੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ। ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਸੀ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ।

64. ਦੂਸਰਾ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ।

J. K. Dhir *i5*. State of Punjab and others
(D. S. Tewatia, J.)

ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਸਲੇਟ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਸੋਨਾਬਤੀ ਕੁਮਾਰੀ (7) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਸ਼ਿਪਸ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ: -

ਪੈਰਾ (40):

“ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166(3)। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ "ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ" ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 166(2) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ " ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੈਰਾ (42):-

“ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ ਜਾਂ 'ਆਰਟੀਕਲ 154(1) ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। 72 ਇੰਡ. ਐਪ ਵਿੱਚ. 241: (ਏਆਈਆਰ 1945 ਪੀਸੀ 156) ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਾਰਡ ਬੈਂਕਰਟਨ ਨੇ ਧਾਰਾ 49 (1) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਵਫ਼ਦ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਧਾਰਾ 154(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935, ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ, 1939) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 5 ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਉਪ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ।, ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧੀਨ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49(1), ਰਾਜਪਾਲ ਉਸਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੇ

ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਈਸ਼ਵਰਲਾਲ ਗਿਰਧਰਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (8) ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਨਾ 875 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ: -

"ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 13 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਝਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਲਾਂਟਸ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਵਿੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਚੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪੱਖ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਭਾਵੇਂ ਮਿਨਿਜ਼ ਟੈਰੀਅਲ ਜਾਂ ਗਵਰਨੇਟੋਰੀਅਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪ ਦੋਵੇਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

65. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

66. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਗੋਕਲਾਨੰਦ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਤਰਪਦਾ ਮੁਖਰਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (9), ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਕਾਂਤੀ ਦਾਸ ਬਰਮਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ. ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਹੋਰ (10), ਅਤੇ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟਸ (ਮਦਰਾਸ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਦਿ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

- (9) ਏਆਈਆਰ 1973 ਕੈਲ. 233.
- (10) 1977 ਲੈਬ. IC 628.
- (11) ਏਆਈਆਰ 1978 ਮਦਰਾਸ 173.

I.L.R. Punjab and Haryana

(1987)2

67. CInk ਗੋਕਲਾਨੰਦ/ਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ p (supra) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੱਥ 19 ਮਾਰਚ, 1970 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ - ਉਸਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਯੋਗ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1970 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਲਈ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਵੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਕੱਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਨਕੁਆਇਰੀਜ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬੀ ਸੀ ਮਿੱਤਰਾ, ਜੇ., ਜਿਸ ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਮੈਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਣੇ, ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਤੱਵ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿਰਫ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ

ਜਾਂਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਰਹੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜਪਾਲ 'ਤੇ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ।

rv

68. ਫਿਰ ਵੀ ਯੀਟਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈ ਸੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

8. ਸੀ. ਮਿੱਤਰਾ, ਜੇ., ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ: -

ਪੈਰਾ 18: (ਗੋਕੁਲਾਨੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪ੍ਰਾ):

“ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 356 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ- ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਤਫਾਕਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਸੰਭਾਵੀ ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਪਬੰਧ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 356(1) ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (ਸੀ) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ, ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਹੜੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 356(1)(c) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਇਤਫਾਕ ਅਤੇ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ। ਆਰਟੀਕਲ 356(1)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਜਿਹੇ ਇਤਫਾਕਿਕ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰੋ ਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (c)(i) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਖੁਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ CSR 491 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ, - ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ, ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਜਵਾਬ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਅਭਿਆਸਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਵੀ" ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਤਿਆਗ ਜਾਂ ਸਮਰਪਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਗੁਣ, ਇਹ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਰਥ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪੂਰਨ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਜਾਂ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ

ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੌਖੇ ਗੰਢੇ ਹਨ, ਜੀ.ਐਸ.ਆਰ. 491. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਜਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਤਿਅੰਤ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਲਈ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਕਾਂਤੀ ਦਾਸ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੋਕੁਲਾਨੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ : -

69. ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਟੇਜ ਕੈਰੇਜ ਆਪਰੇਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਮਿਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਰੂਟ, ਮਦਰਾਸ (ਟਕਸਾਲ) ਤੋਂ ਨਾਇਡੂਪੇਟ ਤੱਕ ਇੱਕ ਪਰਮਿਟ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨੇ ਬੱਸ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੂਰੀ 75 ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਰੂਟ ਮਦਰਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਸੀ। ਰੂਟ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਦਰਾਸ ਬਿਜ਼ਨਸ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 23-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਡਰਾਫਟ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਤੀਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਸੁਣਵਾਈ 24 ਮਈ, 1976 ਨੂੰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 5 ਮਈ, 1976 ਦੇ ਉਕਤ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕੈਬਨਿਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68-ਡੀ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸਨ, ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਐਸ. ਕੈਲਾਸਮ, ਸੀਜੇ, (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ

ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: -

“ਹਾਲਾਂਕਿ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸੁਪਰਿਨ ਰੁਝਾਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਵਰਨਰ ਇੱਕ ਡੈਲੀਗੇਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਏਜੰਟ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਖੁਦ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, - ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸੁਪਰ ਇਰਾਦੇ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਲੀਲਾਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਗੁਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਇੱਕ ਡੈਲੀਗੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਧੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪ ਸਕਦਾ।

70. ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

71. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤਮ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਐਪ ਪੀਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 7 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਈ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਅੰਤਮ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਬਿਜਨਸ, 1985 ਦੇ ਨਿਯਮ 28 ਦੀ ਧਾਰਾ (vii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।

72. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 28(1)(ii) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੀ ਫਾਈਲ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਅੰਤਮ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਥਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

73. ਹੁਣ, ਸਟੇਜ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਉਮਾਤ (1986 ਦੇ CWP ਨੰ. 6558 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

74. ਸ੍ਰੀ ਏ ਕੇ ਉਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਕੇ ਜਗੀਆ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ - ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਉਪਰੰਕਤ ਉਪ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਿਆ।

75. ਇਸ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਾਰ ਵਿਖੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਉਮਤ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਰੀ ਹੈ ਡੀ.ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਰੂਲਜ਼ (ਖੰਡ. II) ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, (ਛੋਟੇ 'ਸੀਐਸਆਰ' ਲਈ), ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। :-

“ਆਰ. 2.2.(ਬੀ)” ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੇਕਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ,

(12) 1967 ਐਸਐਲਆਰ 235

(13) 1977 SLWR 313.

ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਹੱਈਆ-

(1) ਅਜਿਹੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਥਾਰਟੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-

- (i) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;
 - (ii) ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ
L.L.R. Punjab and Haryana (1987)2
 - (iii) ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (3) ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪੁਨਰ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ; ਅਤੇ

ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ* ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ। -ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ-

(ੳ) ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਨੂੰ) ਜਾਂ ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ; ਅਤੇ

* * * * *

76. ਸੀਐਸਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਿਸ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

77. ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਜਗੀਆ ਨੇ ਕੇਰਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਨਾਇਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (13), ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। (15), ਅਤੇ ਗਿਰੀਜਾ

ਕੁਮਾਰ ਫੁਕਨ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (16) ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ।

78. ਆਰਪੀ ਨਾਇਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ (ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ) ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ 1969 ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਭਾਗ III, ਅਧਿਆਇ I 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੋਐਸਆਰ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। KSR ਦੇ ਨਿਯਮ 3 CSR ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (b) ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਹਿੱਸਾ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ

79. ਵੀ.ਪੀ. ਗੋਪਾਲਨ ਨੰਬੀਅਰ, ਸੀਜੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਰਾਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ “ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ,

(13) 1979 (1) SLR 384.

(14) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 72;

(15) 1985 (3) SLR 658.

ਅਰਥਾਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਊਟ ਕਰਕੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਹੋਣ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

80. ਸ੍ਰੀ ਜਗੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਆਰ.ਪੀ. ਨਾਇਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਟ੍ਰਾਈਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਨੇ KSR ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਦਬਾਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ

ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕਰਮਚਾਰੀ। ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੀਐਸਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

81. ਸ. ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਜਗੀਆ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 103 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਠ ਲਿਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣਾ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। 2.2(ਬੀ), ਵੋਲ. II, 1941 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਰ. 2.2 (ਬੀ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

82. ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀਐਸਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹਿਸ ਦਾ ਖਿੰਦੂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼

ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

I.L.R. Punjab and Haryana

(1987)2

83. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਐਸਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

84. ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਜਗੀਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਿਰਿਜਾ ਕੁਮਾਰ ਫੁਕਨ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕੁਝ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

ਇਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਅਸਾਮ ਸਟੇਟ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1968 ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪੋਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਐਮਐਮ ਪੁਜਾਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰ (ਪੋਲ) ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਗਿਰਜਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਕਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੌਕਸ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਡਿਸਬਰਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਗਿਰਿਜਾ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ, 1970 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1975 ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ' ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਡਰਾਇੰਗ ਅਤੇ ਡਿਸਬਰਸਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਖਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਰਥਾਤ ਰੋਮੇਸ਼ ਬੋਰਠਾਕੁਰ। ਰੋਮੇਸ਼ ਬੋਰਠਾਕੁਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਬਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ 7 ਨਵੰਬਰ, 1982 ਤੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ 6 ਜੂਨ, 1975 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਨੀਮੇਟਿਡ ਮੁਅੱਤਲ ਵਿੱਚ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 31 ਮਾਰਚ, 1983 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਸਾਮ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ,

1969 ਦੇ ਨਿਯਮ 21(ਏ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼, ਜੋ ਡਾ. ਟੀ. ਐਨ. ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਨੇ ਬੈਚ ਲਈ ਰਾਇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: - I.L.R. Punjab and Haryana (1987)2

"ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ 21 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।?"

85. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਾਮ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ CSR ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2(b) ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਰੀ ਮੈਟੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਜਿਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਆਰ, ਪੀ, ਨਾਇਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

86. ਡਾ: ਟੀ.ਐਨ. ਸਿੰਘ, ਜੇ., ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

87. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ. ਨਿਯਮ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ, ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕੇਸ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ 21 ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਸਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪੈਨਸ਼ਨ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 21, ਕਲਾਜ਼ (ਏ) ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀਮਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ

ਹੈ, ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ 21, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਡੀ ਨੋਵੋ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

I.L.R. Punjab and Haryana

(1987)2

88. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੀਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ (ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ) ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਨਿਯਮ 21 ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, - ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਲੇਖਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸਾਮ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਡੀ ਨੋਵੋ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

89. ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਬਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

90. ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਨਿਯਮ 21 ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ,

91. ਨਿਯਮ 21 ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ, ਨਿਯਮ 21 ਸਿਰਫ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਲੀਬਿਤਤਾ (ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ), ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ, ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਲਾਪਰਵਾਹੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮ 21 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਕੀਤੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੂਰਵ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।
I.L.R. Punjab and Haryana (1987)2

92. ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਦੋ ਲੋੜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਡੀ ਨੋਵੋ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ। ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਸਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 21, ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

93. ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਰਾਤਨ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਫਾਲਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਹੈ। ਵੈਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਉਸੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਫਲ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਘੱਟ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। . ਜਦੋਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਲਗਭਗ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਫਾਲਤੂ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸੇ ਫਾਲਤੂ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਡੀਮਡ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਵਾਜਬ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੀਤ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ - ਛੇ ਮਹੀਨੇ, ਇਕ ਸਾਲ, ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

94. ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਯਮ 21 ਅਧੀਨ ਸੀਮਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ; ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਿਆ 252

ਜੱਜ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੇ ਸਿਰਫ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ' ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਜ਼ (ਏ) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਵੈਚਲਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਸਿਰਫ ਸਹਿ-ਵਿਆਪਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਾਬਕਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਕਾਇਆ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਉਸਾਰੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਨਮਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

95. ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 21 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਏ) "ਅਜਿਹੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਏ) 'ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ - ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ. ਧਾਰਾ (ਏ) ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਖੋਜ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(i) ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

96. ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਮਝੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ,

J. K. Dhir v. State of Punjab and others
(D. S. Tetatia, J.)

ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਅਤੇ ਚੁਣਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਫ਼ਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗੀ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਜੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਮਿਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਨ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿਨ. ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ. ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ।

97. ਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਰਮਚਾਰੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਵਿਦਾਇਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

98. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਖੋਜ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਜੋ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਯਕੀਨਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

99. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਐੱਸ.ਆਰ. ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2(ਬੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

100. ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਕੇ. ਉਮਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ ਪੀ ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਐਸਆਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 2.2 (ਬੀ) ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

101. ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਪੀ ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ.ਪਾਠਕ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।) ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਲਈ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਪਾਠਕ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਚਾਰਜਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਪੀ. ਸਿੰਗਲਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ।

102. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਟੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (CWP 6298, CWP 6518 ਅਤੇ CWP 6308 of 1986) ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

J. K. Dhir *v.* State of Punjab and others
(D. S. Tetatia, J.)

25
5